

נחמן ברמן – "רופא אליל"

המשך מחוברת 165

מוטי אישיאי, מעגן מיכאל

הסוציאליזם, אך סלד מהקומוניזם הסובייטי. אירופה הסוערת העוברת זעזועים ותהפוכות ובה חרותו של הפרט הולכת ונשחקת, השניאה עליו את כל אורח החיים האירופי. כחובב קריאה הוקסם מספרי המסעות של צידי לווייתנים בקוטב הדרומי ובשנת 1925, והוא בן 24, החליט לבחון את החיים בניו זילנד שהיתה קרובה גיאוגרפית לעלילות שעליהן קרא.

את מסכת חייו בניו זילנד החל ברמן בצפון המדינה באיזור הררי, אשר כל המסתכל על פיסתה ההר יפול כובעו מראשו. תחילה החל לעבוד בחוות צאן השייכת לאוניברסיטת מסי. אלא שימיו עם הצאן היו קצרים משום שהעבודה בשטח זה לא סיפקה את שאיפותיו. מכיוון שהתברך בחוש למעלי גרה היה טבעי הדבר שימצא את פת לחמו בעבודת בקר. ברמן החל לעבוד בחוות פרות גזעיות המונה כ-250 פרות המניבות 7,000 ליטר עם 3.5% שומן בשתי חליבות. מכיוון שהמדובר ב-1928 הרי נבין על נקלה שעניינו בחווה בעלת רמת תנובה גבוהה באותם הימים. לאחר שלושה חודשי התנסות והגבר בן ה-26 מתגלה כפועל חרוץ ומסור, ובעלי החווה היהודים אינם מהססים רבות וממנים את המהגר הרוסי למנהל החווה. ברמן אינו מסתפק בעבודה השיגרית והמתירה ומשקיע את כל מעיניו בפיענוח רזי ההזנה והממשק, במטרה להגדיל את התפוקה. המזון העיקרי של הפרות הוא מרעה של זון ותלתן ולכן מחפש נחמן אמצעים על מנת לטייב

לפני כחודשיים ימים שב ברמן ארצה לאחר שהות ממושכת בניו זילנד. עוד בטרם הספיק לחוש את שיבתו המחודשת וכבר עטו עליו מספר משקים במרחב חדרה כדי שיעניק להם את סיועו המקצועי. ברמן המלא מרץ וחיוניות מקצועית – למרות גילו הקרב לגבורות – שינס מותניו ותנובות החלב הגבוהות לא אחרו מלקלוח במשקים.

באחד האמשים סרתי לביתו במושב תלמי אלעזר על מנת לגלות מעט מפרשת חייו של איש מעניין זה.

אחד הדברים שהמריצני לכתוב עליו קשור לסיפורה של פרה טובה בעדרנו שתיכננתי לשוחרטה לאחר שסברתי שכלו כל הקיצין ביכולתה להתעבר. נחמן פגש באותה פרה וביקש למשש את צווארה. בעוד ידיו המיובלות מחליקות על עורה, ניענע את ראשו ותבע להגישה לרופא. "הפרה הרה", קבע בפסקנות. מכיוון שקביעתו התגלתה בדיעבד כאמת, החמאתי לו על היותו וטרינר מבטיח. אז גילה לי ברמן שבמשך כל שנות היותו חוואי לא נזקק כלל לוטרינר. את כל העבודה הרפואית עם בהמותיו ביצע בעצמו מתוך נסיון אישי וקריאת ספרות וטרינרית. באותו רגע ידעתי שהאיש נושא באמתחתו סיפור חיים העשוי לעניין כל בוקר.

כיתום מגיל ינקות גדל ברמן בבית סבא אי שם ברוסיה הצארית. בבחרותו הלך שבי אחר

נמרצים. התוצאות לא מאחרות לבוא והחוזה הופכת לברוכת אל ששמה מגיע למרחקים.

ב־1935 מגיע ברמן למסקנה שגם המרעה המשובח ביותר אינו יכול לממש את מלוא יכולת התפוקה של הפרה, והוא פונה לעזרת המזון המרוכז. תנובת החלב משתפרת, ברם בד בבד יורד אחוז המח"ש שבו. מכיוון שהתשלום עבור החלב נעשה לפי המח"ש, מגיע האיכר למסקנה שיש לשנות את טיב המזון המרוכז האשם בירידת המח"ש. לאחר שהוא מתיאש מנסיונותיו לשכנע את מכון התערוכות לשנות את הרכב התערובת, הוא מחליט להכין בעצמו את המזון המרוכז עבור בהמותיו. את התערובת הוא בונה על טהרת הכוספות, הסובינים והוויטמינים ללא קורטוב של גרעין. תוך פרק זמן קצר אחוז המח"ש בעדרו עולה. אנשי המחלבה חושדים במעשה רמאות משום שהאיזור כולו סובל מירידה חריפה באחוז המח"ש. לאחר מספר מארכים שמוצבים ליד מיכל מחלבתו מגיעים הכל למסקנה שהמדובר באיכר היודע את מלאכת האביסה.

ברמן אינו יודע מהי חופשה מן העבודה. הוא אינו מבלה בסופי שבוע מחוץ לחוותו, ואינו מיבש פרות בכדי לצאת לפגרה. ברם, כדי להבין את המתחולל בענף מחיתו הוא מתחיל ב־1946 לבקר בנוסף בקורסים שונים המתקיימים באוניברסיטאות.

בתחילת שנות החמישים מתחילה פרשת חייו של נחמן ברמן בישראל. לאחר שהתקבל כמדריך מספוא הוא יוצא להשתלמות בתחנות נסיונות באוסטרליה. בשובו ארצה מתחולל משבר עודפי החלב הראשון. ברמן יוצא למלחמה כנגד המטיפים לתת קש לפרות על מנת לצמצם את הייצור.

בערבה מוקמת יוטבתה. יועצים למיניהם מועידים לנקודה רפת של 10 פרות מחמת המצוקה במספוא. לאחר ביקור בנקודה ובדיקת הקרקע מגיע ברמן למסקנה כי ניתן לבנות במקום רפת גדולה לתפארת. הוא ממליץ על גידול ירק רודוס ובנית מנה של 80% מזון מרוכז והשאר – ירק רודוס.

אם האספסת נחשבת למלכת המספוא, הרי

את המרעה. בחודשי הקיץ סובלות הפרות בצפון ניו זילנד משפל מרעה. האיכרים נוהגים באותם העתים להתגבר על מחסור המזון באמצעות שחת. ברמן אינו מתלהב מההזנה המסורתית ונעזר בתחמיצי תלתן כתחליף לשחת. באותה תקופה סברו האיכרים שתחמיץ עלול לגרום לרקבון מעי הפרה, לכן התייחסו בבוז ובסלידה לנוהג החדש. הפרות סברו אחרת. ההזנה בתחמיץ השפיעה על התנובה. בעוד שבשאר החוות מתייבשות הפרות על ההזנה בשחת, ובכך מאלצות את בעליהן לצאת לנופש, הרי בחוות ברמן החלב ממשיך לקלוח גם בתקופת הקיץ ונחמן זוכה להגדלת התפוקה. לאחר צבירת נסיון כמנהל חווה, רוכש ברמן עדר פרות וחוכר לעצמו שטחי מרעה. כל אותה העת היה נהוג להרביץ את העדרים על שטחים נרחבים ולהעבירם בהתאם ליבולים, לאזורים אחרים. ברמן מגיע למסקנה שחשיבות הירק היא לא רק ביבול, אלא בראש ובראשונה בגילו. הוא מוצא שיש לרעות את הפרות על חלקות שבהן טרם הניץ הפרח. כדי לישם שיטת הזנה זו תוחם ברמן גדרות בשדה המרעה ומזיז את פרותיו במחזוריות על פי גיל התחדשות הצמח. רצה המקרה ובאותו המועד עובדת חוות הניסיונות של אוניברסיטת רואקורה בהמליטון בבדיקת השפעת גיל הצמח על תנובת החלב ומאשרת שדרכו של ברמן היא הדרך הנכונה להזנת פרות חלב בשטחי מרעה. ב־1931 פושטת את הרגל חוות בקר מפורסמת בפעם המי יודע כמה. זוהי חווה שנוסדה ב־1860 ומיום היווסדה נודעה כחווה כושלת המרוששת את כל המסתכן ברכישתה. ברמן אינו מכיר את תולדותיה של אותה חווה בישת מזל ובתמימות מחליט לרכוש את החווה הכושלת אשר כל בוקר שפוי שמר נפשו ממנה. שלוש שנים חש ברמן את מרוריה של אותה חווה מקוללת אל, כאשר מזונו העיקרי שלו הוא לחם ובצל. בשנה הרביעית חודרת להכרתו המחשבה שחווה זו נכשלת באשמת דלותה של הקרקע, ותימוכין לכך הוא רואה בחוסר התלהבותן של הבהמות בליחוך הירק. כבוקר משופשף ואיש מספוא מנוסה הוא מתחיל לתקוף את הקרקע בדישונים

על הצורך לבנות מנה מרוכזת, ועל החשיבות שבגורם שיפור רמת החלבון, מחייך נחמן בחיך סלחני. הוא יודע שעל כל אותם רעיונות אשר להם הטיפ במשך שנות דור יצא קיצצם של מוציא דיבתו.

בטרם נפרדתי ממעונו, הזמין אותי ברמן להתבונן בדברים המעסיקים אותו בכל רגע ושניה של פנאי. לא טעיתי. עיני חזו בעשרות ספרים וכתבים העוסקים בעולם אחד ויחיד: גידול מעלי גרה. ליד מיטתו מונחים בטוח נגיעת יד כתביהם של בלקסטר, קלגר, מיינארד, סולסברי, ואנדמרק ואחרים. בכל אלה אליבא דברמן, אתה מוצא על כל צעד ושעל חיוק לדרכו המקצועית.

ביקורי, אחד מיני רבים אצל ברמן – תם. יצאתי בהרגשה שהמדובר כאן באדם שהוא לא רק מדריך בקר, כי אם גם עילוי המצויד בגפש של בוקר. באותו הרגע לא יכולתי שלא להיזכר באימרה המפורסמת: "מי הוא האדם – המבין את נפש בהמתו".

ניתן לומר על ברמן שהוא שומר ראשה. האספסת מעניקה לו את הזכות להיות בין האזרחים הנבחרים המתקבלים על ידי הנשיא בן-צבי המנוח בשנת תש"ך, וכל זאת תודות לרעיונו לחסוך בכמות ההשקאה עד כדי מחצית המים על ידי הפנית חודשי הגידול האחרונים לייצור זרעים.

כל אותה העת שברמן הדריך במספוא נוהג היה לכתת רגליו לעבר הרפת הסמוכה בכדי להזין את עיניו בגורל גידוליו. בהזדמנויות אלו מצאו עשרות בוקרים נתיב אל אוצרות גידול הבקר הגנוזים אצל מדריך המספוא. עד אותה תקופה נהגו הבריות לחשוב כמונחים של העברת מזון. ברמן שלל את המינוח המעוות שהיה שגור בפי כל, וטבע מושג מקצועי המקובל כיום על כולנו: ניצולת מזון.

כיום, כאשר ברמן עד לעובדה שרפתות מצליחות עובדות על מנות מרוכזות ועתירות חלבון, ובשמי המחקרים והפירסומים צצות ועולות כפטריות לאחר הגשם עבודות המורות

לבש T-SHIRT של ה.מ.ב.

- אנו ממשיכים במיבצע
- הצטרף גם אתה ללובשי ה-T-SHIRT שלנו ושלך
- מסור את הזמנתך בתלוש המצורף
- המחיר הנוכחי, 200 לירות + מ.ע.מ. עבור כל חולצה, נשאר בתוקף עד ל-15.7.80
- אחרי תאריך זה יהיה המחיר 250 לירות + מ.ע.מ. עבור כל חולצה

לכבוד התאחדות מגדלי בקר בישראל

רח' ארלוזורוב 25, תל אביב

הנני מזמין T-SHIRTS של ה.מ.ב. כלהלן:

ח'ת' מידה M

ח'ת' מידה XL

ח'ת' מידה S

ח'ת' מידה L

ר"ב המחאה מס'..... על ל"י.....

שם המזמין..... המען.....

תאריך..... חתימה.....